

Till alla

Fråga 1

Den nyfikna medarbetaren

På en kammare med sex administratörer organiserad enligt allkanslimodellen har flera av administratörerna börjat tissa och tassla om kollegan Ingrid. De menar att Ingrid ofta inte hinner klart med sina uppgifter de dagar hon har ansvaret för att registrera inkommande post. Vid några tillfällen har även kammarchefen fått höra av ett par av åklagarna att de tycker att Ingrid ställer frågor om pågående ärenden på ett sätt som ger sken av att hon vet en hel del detaljer om de åtgärder som vidtagits under förundersökningen. Chefsadministratören har vid flera tillfällen den senaste månaden noterat att Ingrids genomgång av inkommande post inte bara tycks inbegripa inkomststämpling och diarieföring utan hon har till synes varit djupt försjunken i t.ex. häktningsprotokoll och yttranden från Frivården. En medarbetare som en dag skulle lämna en akt på Ingrids rum märkte att hon hade ett dokument öppet på skärmen som inkommit elektroniskt från polisen i ett uppmärksammat mordärende.

Hur bör den uppkomna situationen hanteras på arbetsplatsen? Varför?

Till alla

Fråga 1

Nya förutsättningar A:

Chefsadministratören håller ett samtal med Ingrid och hon bekräftar att hon brukar ta del av innehållet i inkomna handlingar i ganska stor utsträckning. Hon säger att hon gör det för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett bra sätt – svara på frågor i telefon t.ex. När de har pratat ett tag säger hon också att jobbet blir mycket roligare när hon får lite bakgrund till ärendena och får bättre förståelse för ärendenas gång.

Vad kan sägas om Ingrids förhållningssätt till arbetet?

Endast till diskussionsledarna

Fråga 1

Nya förutsättningar B (i helgrupp):

En av administratörerna som är god vän med Ingrid får i förtroende veta att Ingrid har ett förhållande med en av åklagarna. Båda är gifta på varsitt håll och de vill absolut inte att förhållandet ska komma ut. Ingrid berättar att åklagaren är väldigt stressad och att hon därför brukar gå igenom hans post och nya uppgifter i Cåbra för att underlätta för honom. Hon tycker att det är roligt att få en inblick i ärendena och åklagaren brukar därför också berätta en hel del om andra åklagares ärenden.

Hur bör vännen agera? Varför?

Endast till diskussionsledarna

Fråga 1

Upplägg:

Grupperna får frågan med sig. De nya förutsättningarna (A) får de med sig i ett kuvert som de instrueras att öppna efter ca 10 minuters diskussion. Efter att ha samlats och diskuterat i helgrupp för diskussionsledarna in ytterligare nya förutsättningar (B)

Tips:

- Det finns en risk att diskussionen stannar med svaret ”Det ska chefen lösa”. Då kan den föras vidare till att handla om vad chefen i så fall ska göra och frågan om övriga medarbetare har något ansvar och i så fall vilket.
 - Bredda gärna diskussionen t ex genom att väcka frågan om vad som är acceptabelt att prata om vid fikabordet i en pågående fu.
 - Frågan behandlar främst riktlinjerna 2 och 8. Om tillfälle ges kan ni avsluta diskussionen med att fundera över om det som uttrycks i riktlinjen och kommentarerna ligger i linje med era diskussioner.
-

Till alla

Fråga 2

Anna och värdetransportränet

Anna kör en värdetransportbil i Stockholms södra förorter. Hon anmäler att hon blivit rånad. Polisen kommer till platsen och säkrar bevis. Förhör hålls med målsäganden som berättar följande. Hon har den aktuella dagen, som var efter påsk, kört sin sedvanliga runda och hämtat kassorna från värdetransportbolagets kunder. Efter att hon hämtat kassan från den sista kunden gick hon ut till sin värdetransportbil och skulle precis låsa in lådan med pengarna i bilen när två för henne okända maskerade mörkhyade män dök upp och hotade henne till livet med ett vapen. De tvingade henne att öppna värdetransportbilen så att de kunde tillgripa alla pengarna. Efter rånet tejpade de hennes mun och buntade fast hennes händer med buntband och låste in henne i lastutrymmet i hennes värdetransportbil. Sedan försvann de från platsen. Anna lyckades efter ett tag ta sig ur bilen och kalla på hjälp. I detta skede var Anna bedömd att vara målsägande och brottet rubricerades av Polismyndigheten som ”rån” med okända gärningsmän. Ett spaningsärende.

Ärendet lades sedan ut på en utredare som bedömde att en rekonstruktion behövde genomföras beträffande gärningen, som fortfarande bedömdes som ”rån”. Anna medverkade i rekonstruktionen i egenskap av ”målsägande”.

Efter att rekonstruktionen genomförts och utredaren gått igenom materialet i utredningen fann hon att något inte stämde. Utredaren ansåg att Anna hade svårt att redogöra konkret för detaljer i händelseförloppet. Vidare var hennes värdetransportbil parkerad påfallande långt från platsen där den sista kassan hade hämtats. Totalt var mängden pengar som fanns i fordonet ovanligt stor, för kassorna hade varit stora över påsken. Vidare var platsen där fordonet parkerats något undanskymd. Anna var dessutom tidigare dömd för stöld. Det var något som inte stämde. Utredaren bestämde sig därför för att gå upp till åklagare för att föredra ärendet för att få en bedömning om det kunde föreligga en skälig misstanke mot Anna och att brottet sålunda istället skulle rubriceras som ”grov stöld”.

Åklagaren ansåg att en skälig misstanke mot Anna om ”grov stöld” förelåg. Anna var sålunda inte längre att anse som målsägande utan som misstänkt. Hemliga tvångsmedel begärdes av domstolen som biföll ansökan. En hemlig telefonavlyssning följde sedan.

Anna som är nyfiken och manipulativ kommer till Söderortspolisen en dag under tiden som den hemliga avlyssningen fortgår. Hon begär att få träffa en polis för hon vill berätta mer.

Turligt nog finns en utredare ledig som kan ta sig an henne. Innan förhöret påbörjas vill han ha lite mer information om vad ärendet handlar om och ringer därför upp länskrim där ärendet handläggs.

Handläggande utredaren på länskrim kommer nu med den spännande idén att utnyttja den uppkomna situationen genom att låta Söderortspolisen utse en påhittad ”stödperson” till Anna. Denna stödperson skulle kunna få en nära relation till Anna, invagga henne i falsk säkerhet och måhända få henne att försäga sig i telefonsamtal.

Till hälften av deltagarna

Fråga 2

Fråga A

Åklagaren blir uppringd och tillfrågad om det går bra att förverkliga idén om att utse en stödperson.

Finns det några problem med förslaget? Varför?

Vad har åklagaren som fu-ledare för ansvar?

Till hälften av deltagarna

Fråga 2

Fråga B

Polisen har agerat i enlighet med sin fantasifulla idé och dessutom hållit flera förhör med A samt fört anteckningar om vad hon har sagt och gjort vid informella kontakter med stödpersonen.

Kan åklagaren använda dig av de uppgifter som framkommit?
Varför, varför inte?

Hur hanterar åklagaren polisens agerande? Behöver åklagaren agera?

Endast till diskussionsledarna

Fråga 2

Nytt dilemma

Samma dag som A dömts för rånet till ett långt fängelsestraff lägger åklagaren upp en bild på Facebook av en champagneflaska med undertexten "Because I'm worth it". I kommentarsfältet har den domare som haft målet skrivit: "Visst är du det en dag som denna!"

Finns det någon anledning att ha synpunkter på Facebookinlägget?
Varför?

Gör det någon skillnad om åklagaren i själva verket firat att han just klarat av att springa ett maraton?

Kan en åklagare vara vän med vem som helst på eller utanför Facebook?

Endast till diskussionsledarna

Fråga 2

Upplägg

Alla grupper får med sig de första förutsättningarna men hälften av grupperna får fråga A och hälften får fråga B. Därefter samlas man i storgrupp och diskuterar vad de olika grupperna kommit fram till.

I storgrupp ställs sen alla inför *Nytt dilemma* som diskussionsledaren läser upp/visar på storskärm. Diskussion i storgrupp.

Tips:

- Det är lätt att diskussionen fastnar i de juridiska bedömningarna, och det kan därför finnas behov av att styra frågan till dess etiska dilemma.
- Det finns en risk att diskussionen under *Nytt dilemma* kommer att handla om Facebooks vara eller inte vara. Tanken är dock att även andra delar av privatlivet ska omfattas.
- Frågan behandlar främst riktlinjerna 1 och 8. Om tillfälle ges kan ni avsluta diskussionen med att fundera över om det som uttrycks i riktlinjen och kommentarerna ligger i linje med era diskussioner.

Till alla

Fråga 3

Vittnet Bosse

Åklagaren har en förhandling med dålig bevisning. Många vittnen har hörts men ingen har sett något. Under förhandlingen har det framkommit nya uppgifter från de tre flickor som hörts att deras kompis Bosse befunnit sig inne i köket där mordförsöket ägde rum och borde ha sett allt. I förhören hos polisen har Bosse inte sagt att han var i köket. Flickorna som hörts berättar att de inte vågat säga som det var eftersom de är rädda för Bosse.

Bosse, är 19 år och kompis med den tilltalade. Han kommer till tingsrätten med en ganska stöddig uppsyn. Samtidigt ser han lite osäker och förvirrad ut. Under en paus innan förhöret med Bosse passar åklagaren på att närma sig honom. Åklagaren tänker att om hon får prata lite med Bosse kanske han kommer att våga berätta om vad som hände. Åklagaren är frustrerad och angelägen om att den tilltalade ska dömas för det bestialiska brott han är misstänkt för.

Vad bör åklagaren säga och inte säga till Bosse?

Hur och var tar åklagaren snacket med Bosse?

Blir det någon skillnad om Bosse kommer fram till åklagaren och frågar om hur förhöret kommer att gå till, vad de andra vittnena har sagt och vad som händer med honom om han inte vill säga någonting alls?

Till alla

Fråga 3

Nytt dilemma

Efter förhandlingen där Bosse föll till föga och berättade allt han sett är målsägandens mamma, Ulla Svensson, mycket nöjd med åklagarens arbete. Hon är rektor på den kommunala musikskolan. Under pauserna i förhandlingen har Ulla och åklagaren pratat om Ullas arbete eftersom åklagarens dotter sedan en längre tid velat få ta pianolektioner. Tyvärr är det en väldigt lång kö för att få en plats på musikskolan. Det senaste beskedet åklagaren fick var att väntetiden var minst två år. Åklagarens dotter är väldigt besviken och frågar ofta om hon inte ska få börja spela snart.

När åklagaren beskriver sin dotters längtan för Ulla berättar hon att hon nog kan hjälpa till. Det visar sig att de har två köer på skolan. En särskild kö finns för barn med särskild talang och Ulla frågar om inte åklagaren har funderat över att ställa dottern i den kön?

Hur bör situationen hanteras? Varför?

Endast till diskussionsledarna

Fråga 3

Nya förutsättningar A

Åklagaren ringer upp musikskolan för att få mer information om den särskilda kön. Administratören åklagaren pratar med säger då: ”Ulla var precis här inne och berättade om dig och att du nog skulle ringa. Vi ska se om vi kan fixa till nån lösning”

Hur bör den här situationen hanteras? Varför?

Nya förutsättningar B

Efter förhandlingen där åklagaren träffade Ulla kontaktade åklagaren musikskolan och dottern fick mycket snart börja ta sina efterlängtrade pianolektioner. Två månader senare träffar åklagaren Ulla på stan som glatt undrar hur det går för dottern och hennes pianospel. Ulla kommer i sällskap med tre av sina kollegor. Ulla presenterar åklagaren för sina kollegor och säger: ”Det här är åklagaren som jag berättade om. Hon var så bra så jag fixade in hennes dotter på musikskolan som tack.”

Hur bör den här situationen hanteras? Varför?

Endast till diskussionsledarna

Fråga 3

Upplägg

Alla får de första förutsättningarna med sig för gruppdiskussion. De får med sig *Nytt dilemma* i ett kuvert som öppnas vid anvisad tidpunkt eller när de känner sig färdiga med den första diskussionen.

Ni återsamlas i storgrupp och diskuterar vad alla tyckte.

Därefter läser ni upp *nya förutsättningar A och sen B* för hela gruppen och låter frågorna diskuteras i storgrupp.

Tips:

- Frågan handlar bl.a. om allmänhetens förtroende för myndigheten och dess anställda och att vår objektivitet inte ifrågasätts. Det är därför viktigt att samtliga personalkategorier ges tillfälle att ge sin syn på hur situationer som denna bör hanteras. Frågan kan även utvidgas och handla om andra situationer där vår opartiskhet kan komma att ifrågasättas.
- Det nya dilemman handlar främst om mottagandet av en förmån eller gåva. Bredda gärna diskussionen och ta upp fler exempel.
- Frågan behandlar främst riktlinjerna 2, 3 och 6. Om tillfälle ges kan ni avsluta diskussionen med att fundera över om det som uttrycks i riktlinjen och kommentarerna ligger i linje med era diskussioner.

Till alla

Fråga 4

Den främmande fågeln

Version A

Johan är jurist och har i många år arbetat på Länsstyrelsen. Av olika privata anledningar orkade han inte med sitt arbete där och började som åklagaradministratör på en åklagarkammare. Han presterade bra på det nya arbetet. Johan avvek socialt genom att vara ganska tystlåten men han drog inte sig undan helt. Han satt dock hellre och fikade med åklagare än administratörer och följde ofta med ett gäng åklagare ut och åt lunch.

Till en början skämtade de andra åklagaradministratörerna med honom och kallade honom för Juridikprofessorn. Detta upplevde Johan först inte som illa menat, men successivt blev jargongen mer nedlåtande. Flera gånger fick han höra anspelningar om att han inte passade in på arbetsplatsen. Det sades dock skämtsamt, och var därför svårt för Johan att bemöta. Det blev sedan mer tråkningar och till slut var det nästan ingen som kommunicerade normalt med Johan. Johan mådde allt sämre men tog inte upp saken med sin närmsta chef.

När chefen var i närheten var arbetskamraterna mer återhållsamma med kommentarer. Vid ett tillfälle råkade chefen ändå höra ett skämt som sades på bekostnad av Johan. Chefen ingrep inte då, men började misstänka att sådana skämt var mer regel än undantag. Efter ett par dagar sökte Johan upp sin chef för att höra sig för om det fanns möjlighet att få en tjänst på Riksåklagarens kansli i stället. Den stressade och inte särskilt närvarande chefen fick då klart för sig att allt inte stod rätt till.

Hur bör den uppkomna situationen hanteras på arbetsplatsen och varför?

Till alla

Fråga 4

Version B

Johan är jurist och har i många år arbetat på Länsstyrelsen. Av olika privata anledningar orkade han inte med sitt arbete där och började som åklagaradministratör på en åklagarkammare. Han presterade bra på det nya arbetet. Johan avvek socialt genom att vara ganska tystlåten men han drog inte sig undan helt. Han satt dock hellre och fikade med åklagare än administratörer och följde ofta med ett gäng åklagare ut och åt lunch.

Till en början trodde de andra administratörerna att Johan var blyg och att han snart skulle hitta sin plats i gruppen. Ganska snart upplevde de dock att han började ta på sig beredningsuppgifter trots att man på kammaren bestämt att inte ha beredningsassistenter. De andra åklagaradministratörerna skämtade med Johan och kallade honom för Juridikprofessorn. Detta var först inte så illa menat, men successivt blev jargongen mer nedlåtande. Flera gånger uppfattade de andra administratörerna att Johan gjorde anspelningar om att han inte passade in i administratörsrollen. Till slut var det nästan ingen som kommunicerade normalt med Johan. Både Johan och de andra administratörerna mådde allt sämre men tog inte upp saken med sin närmsta chef.

När chefen var i närheten var arbetskamraterna mer återhållsamma med kommentarer. Vid ett tillfälle råkade chefen ändå höra ett skämt som sades på bekostnad av Johan. Chefen ingrep inte då, men började misstänka att sådana skämt var mer regel än undantag. Efter ett par dagar sökte Johan upp sin chef för att höra sig för om det fanns möjlighet att få en tjänst på Riksåklagarens kansli i stället. Den stressade och inte särskilt närvarande chefen fick då klart för sig att allt inte stod rätt till.

Hur bör den uppkomna situationen hanteras på arbetsplatsen och varför?

Till alla

Fråga 4

Nytt dilemma

Kammarens chef tycker att den här jobbiga våren ska avslutas i en positiv anda och planerar därför för en kammarfest. Han utser en festkommitté med fullt mandat att organisera festen. De kommer fram till att de ska ordna en trerättersmiddag med fördrink och avec. Under festkommitténs arbete är det en av medlemmarna, Karin, som ifrågasätter frikostigheten. När hon ställer en fråga om vad det är som egentligen gäller säger en av de andra i festkommittén: ”Lite guldkant ska vi väl vara värda efter den här jobbiga våren!”

Dagen för festen infinner sig och några av medarbetarna befinner sig på kurs på annan ort. För att hinna till fördrinken väljer de att flyga hem istället för att åka tåg.

Har Karin någon skyldighet att agera och i så fall vad bör hon göra? Hur ska man tänka kring valet av färdsätt? Finns det någon situation där man kan välja ett dyrare färdsätt?

Endast till diskussionsledarna

Fråga 4

Upplägg:

Hälften av grupperna får med sig version A och den andra hälften version B. Diskussionsledarna går sedan runt bland grupperna och delar ut den andra versionen till respektive grupp – blir det någon skillnad hur situationen uppfattas beroende på vilken version man har framför sig? *Nytt dilemma* ges i storgrupp.

Tips:

- Stycke två i de olika versionerna är olika (säg detta till deltagarna). Skillnaden mellan version A och B är att i A ser man situationen ur Johans perspektiv, och i B ur övriga medarbetares perspektiv. Ledde de olika versionerna till olika bedömningar?
- Det finns en risk att diskussionen stannar med svaret ”Det ska chefen lösa”. Då kan den föras vidare till att handla om vad chefen i så fall ska göra och frågan om övriga medarbetare har något ansvar och i så fall vilket.
- I diskussionen som rör *Nytt dilemma* kan man föra in en mer allmän diskussion om att hushållning med statens medel även kan innefatta arbetstid, och inte bara ekonomiska överväganden.
- Frågan behandlar främst riktlinjerna 7 och 5. Om tillfälle ges kan ni avsluta diskussionen med att fundera över om det som uttrycks i riktlinjen och kommentarerna ligger i linje med era diskussioner.

Till alla

Fråga 5

Åklagarmyndigheten och massmedia

1.

Sju personer har häktats för terroristbrott och med hänsyn till det känsliga utredningsläget har de inblandade belagts med yppandeförbud. Precis efter häktningförhandlingarna sker det ett genombrott då DNA-spår som påträffats i en hyrbil av stort intresse i utredningen visar sig komma från en av de misstänkta. Både åklagaren och polisen blir givetvis eld och lågor och polisen påtalar att det ju passar väldigt bra att ha något konkret att föra fram vid den presskonferens som har planerats in. En hel del frågor ställs givetvis av journalisterna om vad det finns för bevisning mot de inblandade och åklagaren uppger att 23-åringens DNA har påträffats i den aktuella hyrbilen.

På morgonen dagen efter presskonferensen ringer 23-åringens advokat till åklagaren. Hon uppger att hon blev väldigt förvånad att höra på radion att hennes klients DNA påträffats. Vidare säger hon att hennes klient ju arbetat extra på den verkstad som sköter servicen av hyrbilföretagets bilar och att det därför kan finnas en naturlig förklaring till att hans DNA fanns i bilen. Hon tycker att det känns väldigt märkligt att hon inte kan gå ut med den uppgiften på grund av yppandeförbudet.

Vilka överväganden kan man behöva göra vid massmediekontakter i pågående förundersökningar?

Finns det något särskilt att tänka på när det råder yppandeförbud?

2.

En åklagare är förundersökningsledare i ett spaningsärende rörande ett mord som ägde rum för sex år sedan. Ett tips om en intressant person som inte tidigare förekommit i utredningen kommer in till polisen. Tipset är högintressant men det krävs långt mer konkreta uppgifter för att personen ska bedömas vara skäligen misstänkt. Tillsammans med polisen gör åklagaren upp en plan som går ut på att det sätts span på personen och att utredningsmannen sedan går ut i media med information om att det har gjorts för utredningen intressanta fynd på en plats som ligger mellan mordplatsen och personens

bostad för att se om och i så fall personen reagerar. Något fynd har dock inte gjorts.

Hur ser ni på användningen av media på detta sätt i en förundersökning? Gör det någon skillnad om de rapporterade journalisterna i och för sig är medvetna om att det inte har gjorts något fynd?

3.

En åklagare handlägger ett ärende med väldigt stort allmänintresse. På eftermiddagen ringer en journalist och vill att åklagaren uttalar dig om vad som framkommit i ärendet. Åklagaren är trött, vill gå hem och för att slippa prata funderar han på att blankt hänvisa till förundersökningssekretessen (utan att egentligen ha tänkt efter).

Hur ser du på den uppkomna situationen?
Varför?

4.

Åklagaren Herman är privat mycket engagerad i rovdjursfrågor och bevarandet av hotade arter.

Han väljer att vara med i ett TV-program där frågan ska diskuteras.

Kan han göra det?

Kan han säga vad som helst i programmet?

Kan han handlägga jaktbrott i fortsättningen?

Endast till diskussionsledarna

Fråga 5

Upplägg

Alla grupper får ta med sig samtliga frågor om media men varje grupp blir tilldelade huvudansvar för varsin fråga inför storgruppsredovisningen.

Under återsamlingen i storgrupp går ni igenom vilka synpunkter som framkommit i de olika grupperna.

Tips:

- Det är lätt att diskussionen fastnar i de juridiska bedömningarna och det kan därför finnas behov av att styra frågan till dess etiska dilemma.
- I exempel 4 kan diskussionen breddas till att omfatta andra typer av personliga engagemang t ex föreningsliv politiska partier.
- Frågan behandlar främst riktlinjerna 7 och 5. Om tillfälle ges kan ni avsluta diskussionen med att fundera över om det som uttrycks i riktlinjen och kommentarerna ligger i linje med era diskussioner